

CNNy

**NEGYEDIK
JELENTÉS A NEMZETI STRATÉGIAI ANYAGOK
TERVEZÉSÉNEK NYILVÁNOSSÁGÁRÓL**

Civilek a Nemzeti Fejlesztési Terv Nyilvánosságáért

A kézirat lezárva: 2006. október 31.

A jelentés az Ökotárs Alapítvány támogatásával készült 1000 példányban.

Nyomdai előkészítés és sokszorosítás: ZORO Stúdió Kft.

Bevezetés, összefoglaló

Ön a Civilek a Nemzeti Fejlesztési Terv Nyilvánosságáért (CNNy) munkacsoport negyedik jelentését tartja a kezében. A munkacsoport 2005. tavaszán alakult 15 országos civil szervezet közreműködésével. Nyomon követi és elemzi a terv társadalmi egyeztetésének folyamatát, a nemzeti fejlesztési anyagokat előkészítő hivatalok, bizottságok munkáját. Ezen felül konkrét, a végrehajtásra vonatkozó javaslatokat dolgoz ki és juttat el a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (korábban Nemzeti Fejlesztési Hivatal) és más, a tervezésben résztvevő intézmények részére. Tapasztalatait rendszeres időközönként megjelentetett jelentésekben összegzi. (A korábbiak a www.cnnny.hu honlapon érhetőek el.)

Ez a jelentés a 2006. február 15. és a 2006. október 31. közötti időszakot öleli fel. Ebben a fél évben két társadalmi vitát is lebonyolított a Nemzeti Fejlesztési Hivatal (NFH), illetve Ügynökség (NFÜ), és elkészült a II. Nemzeti Fejlesztési Terv (Új Magyarország Fejlesztési Terv) végleges, az EU számára benyújtandó verziója. Az időszak végén pedig elkezdődött az operatív programok társadalmi vitája is, amivel részletesen következő jelentésünkben foglalkozunk. Bár a társadalmi egyeztetés technikai lebonyolítását, az NFÜ erről szóló kommunikációját tulajdonképpen jobbnak ítéelhetjük, mint az ezt megelőző időszakban, az **összbenyomás mégis – több okból is – egyértelműen negatív.** Annak ellenére, hogy a társadalmi egyeztetés érezhetően nagyobb figyelmet kapott, mint korábban, az egyébként is bonyolult folyamatot a terv átnevezései már-már követhetlenné tették, a más területeken tapasztalható átpolitizáltság itt is határozottan megmutatkozott, és folytatódott a tervezés „megszokott” strukturálatlan jellege is. Mindezek erősen kihatottak a társadalmi egyeztetésre: az átlagember, az átlagos civil szervezetek körében komoly „motivációcsökkenést”, azaz a társadalmi vitában való részvételi hajlandóság csökkenését eredményezték.

A tavaszi társadalmi egyeztetés még abban a szellemben kezdődött, hogy az (akkor) Nemzeti Stratégiai Referencia Keret még nyáron az EU illetékes hivatala elé kerül. A közelgő országgyűlési választás azonban csakhamar éreztette hatását: egyrészt a terv Új Magyarország Program (ÚMP) néven futott tovább (és ily módon a nem beavatottak előtt az MSZP pártprogramjával összemosva), másrészt **hiányzott belőle a fejlesztési stratégiát nyilvánvalóan meghatározó helyzetelemzésről szóló rész.** Helyzetelemzés nélküli, új néven futó tervet véleményeztek tehát a partnerek, országos és regionális szinten egyaránt. El is készült a partneri véleményeket tartalmazó változat, ami felkerült az NFH honlapjára, de itt az „átlagos” partner bajba került, ugyanis nem volt egyértelmű tájékoztatás arról, hogy mi is történik ezután. A választások után aztán átszervezésre került a Nemzeti Fejlesztési Hivatal, amelynek neve Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ) lett. Dr. Baráth Etele távozott (ennek ellenére az NFÜ honlapjának partnerség lapján szeptemberben még ő köszöntötte a látogatókat), Bajnai Gordont nevezték ki – nem miniszteri funkcióban – a tervezésért felelős kormánybiztossá. Az NFÜ-ben egyébként is nagy fluktuáció volt

megfigyelhető, többek között távozott a társadalmi egyeztetésért felelős igazgatóhelyettes, Halm Tamás is. Augusztusban újabb társadalmi egyeztetést hirdetett meg az NFÜ – ekkor a dokumentum immár Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) néven került a partnerek elé. A korábbi változathoz képest ebben is történtek (nem a partneri egyeztetések eredményeképpen létrejött) módosítások (lásd erről szóló összehasonlításunkat a jelentésben), így **az egyeztetésben való részvétel már komoly tájékozottságot és nem utolsó sorban kitartást, türelmet igényelt** részt venni kívánó szervezetektől. Érdeemes lenne, de helyhiány miatt már nem is térünk ki a folyamatot még bonyolultabbá tévő párhuzamos társadalmi egyeztetésekre. (Nemzeti Lisszaboni Akcióterv, Új Magyarország (korábban Nemzeti) Vidékfejlesztési Stratégiai Terv.)

A társadalmi egyeztetés másik komoly hiányossága volt a vizsgált időszak alatt, hogy a tervezőknek még mindig nem sikerült „logikus” mederbe terelni a folyamatot. Ahogyan korábbi jelentéseinkben már elemeztük, a teljes – jövőkép-vezérelt – tervezési folyamat több dokumentum elkészítését foglalja magában. A tervezési folyamat logikája szerint az NFT (NSRK, ÚMP, ÚMFT) tulajdonképpen a hosszú távú jövőképből (azaz az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióból) levezetett stratégia egy konkrét megvalósítási szakaszaként értelmezhető. Ennek ellenére a folyamatot végigkísérve többször az a benyomásunk támadt, mintha **a konkrét programokhoz terveztek volna stratégiát és nem fordítva** – azaz a tervezés mintegy a „feje tetejére” állt. Ezt támasztja alá például a Fenntartható Fejlődés Nemzeti Stratégiájának hiánya, de az is, hogy az operatív programok kidolgozottsága folyamatosan azt mutatta, hogy konkrét tervekkel rendelkeznek ugyan a szaktárcák, de ezek kidolgozását nem a fejlesztési terv ihlette.

Az intézményrendszer átalakulása pedig úgy tűnik, inkább csökkenti, mint növeli az átláthatóságot és elszámoltathatóságot. Az eddig a szaktárcáknál működő irányító hatóságok (IH) átkerültek a Nemzeti Fejlesztési Ügynökséghez (NFÜ), így működésük átláthatóbbá válik, legalábbis az NFÜ számára. Ezen túl **létrejött két új intézmény, melyek működésére nemcsak a civileknek, de a parlamentnek sincs közvetlen befolyása**. A kormány tanácsadó testületeként működő Nemzeti Fejlesztési Tanácsban (NFT) ugyan ott vannak a Gazdasági és Szociális Tanács (GSZT) delegáltjai, de annak civil oldali képviselője nem választott személy. Jellemző az esélyegyenlőségre, hogy 19 tag között egyetlen egy nő van. A horizontális témákat (fenntarthatóság és esélyegyenlőség) képviselő kiválóságokat a miniszterelnök kérte fel, aki döntésénél nem vette figyelembe a civilek ajánlását. Civil szemmel nézve a volt miniszterekből összeállított Fejlesztéspolitikai Irányító Testület (FIT) szerepe sem teljesen világos.

Mint azt fentebb már láthattuk, a 2007-13 közötti időszakra vonatkozó, az európai Kohéziós Alap és a Strukturális Alapok hazai felhasználását szabályozó legfőbb dokumentum neve gyakran változott. Az Európai Uniónak benyújtandó hivatalos dokumentum neve: **Nemzeti Stratégiai Referencia Keret**, rövidítve NSRK. Ezt a dokumentumot keresztelték át év elején, a választási kampányban **Új Magyarország Programra** (ÚMP), és ezen a néven bocsátották társadalmi vitára. A választások

után 2006 nyarára készült el és került társadalmi vitára az új NSRK, **Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT)** néven. Ezt a két szakaszt külön kell értékelnünk, mivel nagy különbséget tapasztal(t)unk a társadalmi vita eredményességében – így járunk el a **Technikai háttér** című fejezetben. Önálló fejezet foglalkozik az **ÚMP és ÚMFT összehasonlításával**. Az ÚMFT társadalmi vitája során rendezett **Fórumok jegyzőkönyveiről** szerzett tapasztalatainkat is megosztjuk olvasóinkkal. Végezetül az ÚMFT társadalmi vitára, majd ezt követően a parlamenti vitára bocsátott változatát hasonlítjuk össze az **ÚMFT 2. és 3. olvasata összehasonlítása** című írásban. A jelentést a már megszokott **Eseménynaptár** vezeti be.

A **Melléklet**ben kísérletet teszünk az intézményrendszer átalakításának és a névváltozások nyomon követésére, valamint a további részletekre kíváncsi olvasók számára közöljük az aktuális jogszabályok és a szerintünk hasznos honlapok gyűjteményét. Végül következő jelentésünk előzeteseként közöljük az operatív programokról szóló táblázatot.

Visszatérve kiinduló gondolatmenetünkhöz, rögzítsük újra: **a fentiek ellenére a társadalmi egyeztetések technikai értelemben korrekt módon, a korábbi tapasztalatokat felhasználva, azokat továbbfejlesztve zajlottak.** Kérdőív, fórumok, partnerek közvetlen bevonása, elektronikus levelekben történő véleményezés – számos módszert, technikát alkalmazott az NFH, majd NFÜ. A partneri vélemények többségének sorsa nyomon követhető volt, az anyagok felkerültek az NFÜ honlapjára. Az elmúlt időszakot összességében nézve azonban mindezek nem kompenzálhatták azt a benyomást, hogy a kormányzat részéről a társadalmi egyeztetés formális, „kötelezően” végrehajtandó feladat, a leggyengébb láncszem a tervezési folyamatban, a terv végleges változatának elkészítésében tulajdonképpen csak zavaró tényező. Ráadásul a hivatal oldaláról az a kérdés (sőt vád) is többször felmerült, hogy az erőfeszítések ellenére a partnerek nem aktívak, kevesen véleményezik a tervet. Véleményünk szerint azonban ez nem csak az egyeztetésben (nem) résztvevők hibája, hiszen – ahogyan azt részleteztük a fentiekben – **számos probléma terheli a tervezési folyamatot, és bizonyos időszakokban még az is komoly erőfeszítést igényelt, hogy egyáltalán az kiderüljön, milyen néven fut, milyen fázisban van az egyeztetendő anyag.**

Eseménynaptár

2006. február 15. - 2006. október 31.

Soros elnök: Dönsz Teodóra – Magyar Természetvédők Szövetsége

Február 21.

Találkozó Halm Tamással az NFH-ban.

Eredmény: megkapjuk az OP-tervezés felelőseinek elérhetőségét.

Február 23.

Kohéziós Alap fórum.

Március 7. – április 5.

„Vedd ki a részed!” fórunsorozat a NIOK szervezésében a régiókban.

Március 17.

Az Országos Területfejlesztési Tanács ünnepi ülése a Parlamentben.

Március 22.

Az OTT ülése elmarad. A féléves munkaterv szerint napirendre került volna egy előterjesztés a fejlesztéspolitika tervezéséről és végrehajtásáról.

Március 27.

Az NSRK és a KOP véleményezésének határideje.

Március 30.

Az MTvSz, az OGY Környezetvédelmi Bizottsága, az MTA Környezettudományi Bizottsága és az Országos Környezetvédelmi Tanács közös környezetpolitikai fóruma az Akadémián „A 2007-2013 időszakra szóló nemzeti tervek és azok környezeti vonatkozásai” címmel.

Április 11.

CNNy ülés.

Április 14.

A CNNy levelet küld minden OP-tervezésért felelős hivatalnak valamint Szaló Péternek és Halm Tamásnak, érdeklődve az OP-k társadalmi egyeztetéséről, a nagy projektekről és a komplex programokról, és kérve a horizontális témák monitoring szempontok közötti szerepeltetését és képviselőinek biztosítását a 2007-13-as időszakra is.

Április 19., 25.

Az OTT ülése elmarad. A féléves munkaterv szerint napirendre került volna egy előterjesztés az új Operatív Programokról.

Május 4.

A Nonprofit Humán Szolgáltatók konferenciája: “Nyilvánosság - Együttműködés - Fejlesztés” – az NFT társadalmi egyeztetésének és az Operatív Programok eddigi tapasztalatainak bemutatása címmel.

Május 5

Az IGOP véleményezési határideje.

Május 24.

Az OTT ülése elmarad. A féléves munkaterv szerint napirendre került volna a közösségi támogatások intézményi és eljárási rendjéről szóló törvényjavaslat koncepciója.

Május 29.

Észak-Alföldi Regionális Környezetvédelmi Fórum a Tanácsadók a Fenntartható Fejlődésért és a Zöld Kör (Hajdúböszörmény) szervezésében Debrecenben. Témái többek között: a ROP véleményezésének tapasztalatai, civil összefogási lehetőségek.

Május 30.

Dél-Alföldi Regionális Környezetvédelmi Fórum a TFF és a Csemete Természet- és Környezetvédelmi Egyesület szervezésében Szegeden. Napirenden többek között: regionális projektkezelés, 2007 utáni tervezés, kilátások, civil részvétel.

Május 31.

A TFF és a MTvSz közös fóruma „Civilek a regionális fejlesztésben, 2007-2013” címmel Budapesten.

Soros elnök: F. Tóth András – Önkéntes Központ Alapítvány

Június 13. körül:

A KvVM meghirdeti a KOP és stratégiai környezeti vizsgálata társadalmi vitáját (határidő: július 11-12.)

Június 22.

CNNy ülés.

Június 26-27.

Az Európai Bizottság tárgyalódelegációja látogatást tesz Magyarországon, hogy áttekintse a felülvizsgált Lisszaboni Stratégiához kapcsolódó magyar Nemzeti Akcióprogram végrehajtását, figyelembe véve az Európai Tanács tavaszi ülésén elhangzottakat is. A magyar tárgyalódelegációt Bajnai Gordon fejlesztéspolitikáért felelős kormánybiztos, a Bizottság delegációját Klaus Regling, a DG Regio főigazgatója vezeti. A Bizottság itt kifejezi kívánságát, hogy külön szeretne tárgyalni a lisszaboni programban érdekelt kiemelt társadalmi partnerekkel. Erre június 26-án 18.00-19.00-ig volt lehetőség a Nemzeti Fejlesztési Hivatal 436. számú tárgyalójában.

Június 28.

Bemutakozó levél Bajnai Gordon kormánybiztosnak.

Július 11.

Meghívó és válasz Bajnai Gordon részéről a CNNy levelére.

Július 20.

Megbeszélés Bajnai Gordon és a CNNy hét képviselője között.

Július 26.

A Zöld Fejlesztéspolitikai Munkacsoport levelet ír Bajnai Gordonnak.
Részletes válasz október végéig nem érkezik.

Július 28.

A kormány társadalmi vitára bocsátja az Új Magyarország Fejlesztési Tervet.

Soros elnök: Kovács Bence – Független Ökológiai Központ

Augusztus 1.

Felkerül az internetre (www.nfh.hu) az ÚMFT.

Ezzel egyidőben négyezer partnerszervezet kap postai vagy elektronikus levélben felkérést a dokumentum társadalmi egyeztetésében való részvételre. Az írásos véleményeket szeptember 4-ig várják.

Augusztus 17.

Megkezdődik az Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv Társadalmi vitája.
Az írásos észrevételeket augusztus 21. és szeptember 12. között várják a strategia.fvm.hu oldalon.

Augusztus 22.

Az NFÜ workshopot szervez a EU támogatások felhasználását meghatározó új eljárási szabályokról.

Augusztus 22.

A CNNy kérésére egy 1 nap alatt felkerül az ágazati egyeztetésekre meghívottak listája az NFÜ honlapjára.

Augusztus 25.

CNNy ülés.

Szeptember 4.

Az OTT fél év szünet után újra összeül, megtárgyalja az ÚMFT-t és az ÚMVST-t. A civil delegáltak javaslatára bekerül a féléves munkatervbe (a decemberi ülés napirendjére) egy tájékoztató a Fenntartható Fejlődés Nemzeti Stratégiáról.

Szeptember 5.

Megalakul a Nemzeti Fejlesztési Tanács. Tagjai között nincs civil delegált, csak a GSZT nem választott, hanem kijelölt civil tagjai közül egy képviselő.

Szeptember 5.

Közel 300 civil szervezet közös véleményt fogalmaz meg az ÚMFT-vel kapcsolatban. A társadalmi vita folyamán ez tekinthető a legszélesebb körű véleménynek.

Szeptember 8.

Társadalmi vitára bocsátják a két nappal korábban a kormány által első olvasatban elfogadott, felülvizsgált Nemzeti Lisszaboni Akcióprogramot. A dokumentumhoz szeptember 30-ig várják az írásos véleményeket. A kész anyagot október 13-án kívánja benyújtani a kormány az Európai Bizottságnak.

Szeptember 13.

Az NFÜ, meghosszabbítva korábbi határidőt e napig még befogadja a valasz@meh.hu címre érkező, az ÚMFT-re adott véleményeket.

Szeptember 14.

Az NFÜ munkatársai tájékoztatják a CNNy öt képviselőjét a társadalmi vita folyamatáról, a beérkező vélemények feldolgozásának menetéről és módjáról: Itt válik világossá, hogy a tervezők csak a vélemények tartalmát vizsgálják, azt nem, hogy mely és hány szervezet vagy személy álláspontját tükrözi.

Szeptember 19.

CNNy ülés.

Szeptember 19.

A Parlamentben elmarad az ÚMFT-ről szóló, tervezett politikai vitanap.

Szeptember 20.

A kormány úgy dönt, hogy csak az október első felére halasztott parlamenti vitanap, illetve a szintén októberre halasztott NFT ülést követő átdolgozás után nyújtja be az ÚMFT-t az Európai Bizottságnak.

Szeptember 25.

Elmarad a Nemzeti Fejlesztési Tanács ülése.

Szeptember 27.

Bajnai Gordon kormánybiztos a kormányülést követő sajtótájékoztatón elmondja, hogy a kormány elfogadta az ÚMFT társadalmi vita után újraértékelt harmadik olvasatát, ami nem jelenti a dokumentum lezárását, mivel a parlamenti vita, illetve az NFT ülése még hátravan.

Október 17.

Az Országgyűlés parlamenti vitanapot tart az ÚMFT-ről. A több mint hatórás vita teljes szövege hozzáférhető az Országgyűlés honlapján.

Október 18.

A kormány társadalmi vitára bocsátja az ÚMFT-hez kapcsolódó Operatív Programokat. Ezek a fejlesztéspolitikai dokumentumok már ágazati és regionális szinten fogalmazzák meg azt, hogy a 2007-13 között hazánkba érkező, csaknem nyolcezer milliárd forintnyi fejlesztési forrást milyen arányban és mire fordítsuk. A vélemények megküldésére november 8-ig van lehetőség a programonként megadott útmutatók figyelembe vételével.

Október 20.

A kormány rendeletet alkot az EU Költségvetéséből 2007-től támogatandó egyedi projektek és komplex fejlesztések előkészítéséhez szükséges decentralizált forrás felhasználásáról. Az elektronikus információszabadságról szóló törvény (Eitv.) végrehajtásának nyomkövetésére létrehozott Jogalkotás.hu portál tanúsága szerint a rendelettervezetet nem bocsátották társadalmi vitára.

Október 25.

Elfogadja a kormány az ÚMFT-t, azt a fejlesztéspolitikai dokumentumot, amely keretbe foglalva az OP-kat meghatározza, hogy milyen területekre, milyen felosztásban kívánja felhasználni az ország a 2007-2013 között rendelkezésére álló, elsősorban EU-s fejlesztési forrást.

Technikai háttér

Előzmények

A CNNy második jelentésében áttekintettük az OFK társadalmi vitáját segítő informatikai eszközöket, majd a következő – harmadik – jelentésben bemutattuk megfogalmazott javaslataink sorsát is.

Most újra áttekintjük, hogy milyen mértékben valósultak meg ajánlásaink a ÚMP tavaszi és az ÚMFT őszi társadalmi vitája során:

1. A kérdőív-kitöltő program

Javaslat: Kértük, hogy a kitöltő-programok tesztelésébe vonják be a társadalmi partnereket is.

Eredmények:

ÚMP: Az on-line **kérdőív** használata nem volt kötelező, letölthetővé tették .pdf formátumban is, így nem volt akkora jelentősége, mint tavaly az OFK véleményezése során, hiszen a **szöveges véleményeket** is feldolgozták.

ÚMFT: Nem volt már egyáltalán kérdőív, **útmutató** készült a vélemények megírásához, ami sokkal kényelmesebbé tette a vélemények megfogalmazását.

OP-k: Októberben az OP-k véleményezésére megjelent egy Excel táblázat, melynek formáját, tartalmát a társadalmi partnerekkel nem egyeztették.

2. A számítógépes feldolgozás

Javaslat: Amennyiben az NSRK és az OP-k társadalmi egyeztetése során is kívánnak kérdőíveket használni, javasoljuk, hogy mind a kérdőívek összeállításába, mind a feldolgozás módszerének kidolgozásába vonják be a civil partnereket.

Eredmények:

ÚMP: A **kérdőíveket** igen hiányosan töltötték ki a véleményezőik, így nem mindegyik került fel a NFH partnerségi oldalára. Ugyanakkor a **szöveges vélemények** mind felkerültek .pdf formátumban. Ekkor még örömmel tapasztaltuk a **korrektúrázott változat** olvasásakor, hogy milyen jelentősen változott a dokumentum a társadalmi vita nyomán.

ÚMFT: Kérdőívek már nem voltak, a **szöveges véleményeket** egy-két napon belül letölthetővé tették a honlapon, a feldolgozás módjáról utólagos tájékoztatást kapott a CNNy. Emellett megjelentek a honlapon az ágazati és regionális **makrofórumok** időpontjai, meghívottjai, majd a jegyzőkönyvei is. Ezzel kapcsolatos tapasztalatainkra külön kitérünk (ld. ott).

OP-k: Következő jelentésünkben beszámolunk arról, hogyan dolgozták fel az Excel táblázatban illetve más formában beérkezett véleményeket.

Javaslat: A társadalmi egyeztetés eredményeit feldolgozó egyeztető ülésen vegyen részt civil megfigyelő.

Eredmény:

ÚMP: Sajnos a TOB ülések nyilvánosságától az NFH továbbra is elzárkózott, de az ülés során korrektúrázott ÚMP változat utólag felkerült az NFÜ honlapjára.

ÚMFT: A TOB és NFT ülések nyilvánosságától az NFÜ is elzárkózott, azonban ígéretet kaptunk arra, hogy az ülés során korrektúrázott ÚMFT változat utólag felkerül az NFÜ honlapjára.

3. A Nemzeti Fejlesztési Hivatal/Ügynökség honlapja - www.nfh.hu

Bár korábban négy honlappal is foglalkoztunk, most csak az NFH honlapját vizsgáljuk, hivatkozással a fejlesztéspolitikai portálra. Sajnos az NFÜ lemaradt a www.nfu.hu domainnév megszerzéséről (levédéséről), így honlapja a www.nfu.gov.hu valamint a régi, www.nfh.hu címen érhető el.

Tájékozódás a honlapon:

Javaslatok: **Honlap-térkép** elhelyezése, a **partnerségi oldal linkjének** elhelyezése az oldalmenüben, funkciójának egyértelművé tételével.

Eredmény: Bár szóban is megismételtük a kérést, a mai napig csak az egyik javaslatunk valósult meg, az oldalmenüben megjelent az ÚMFT valamint egy banner is a társadalmi vitáról. Honlaptérkép még mindig nincs, bár ígéretet kaptunk arra, hogy az új, egységes fejlesztési portál már meg fog felelni elvárásainknak.

Eseménynaptár:

Javaslatok: Olyan eseménynaptár kialakítása, mely tartalmazza az eseményeket, a tervezési **mérföldköveket**, **véleményezési határidőket**. Ezek az események, időpontok legyenek dátum szerint is kereshetőek. Ez megvalósítható lenne például a fejlesztéspolitikai portál (üres) eseménynaptárján. (<http://fejlesztéspolitika.gov.hu/engine.aspx?page=esemenynaptar>).

Eredmény: Nincs érdemi változás, a fejlesztéspolitikai portál eseménynaptárja is üres. Bár egyre több esemény jelenik meg az NFÜ eseménynaptárában, de az továbbra is elsősorban a sajtóeseményeket tartalmazza. Örömmel tapasztaltuk, hogy az ÚMFT társadalmi egyeztetésének menetéről részletes ütemterv jelent meg a partnerségi oldalon, azonban azt nem aktualizálták, továbbá a folytatásról sincs semmilyen információ.

E-mail címek:

Javaslatok: A szervezeti ábrához kapcsolódóan legalább a társadalmi kapcsolatokért és kommunikációért **felelős személyek e-mail-címei** legyenek elérhetőek. Az átláthatóságot segítené, ha egy oldalon külön ismertetésre kerülne, hogy melyik email-cím mi célt szolgál, a kérdésekkel, regisztrációkkal, véleményekkel, technikai illetve szakmai ügyekkel kapcsolatban hova írjunk.

Eredmény: Nincs érdemi változás, bár már kezdtük megszokni, hogy a valasz@meh.hu címre kell küldeni a partnerségi véleményeket. Ehhez képest minden egyes OP-hoz külön email-cím tartozik. Ez nem lett volna baj, ha az utolsó pil-

lanatban nem változtatják meg az OP-k rövid neveit, így a rövidítésekből nehezen lehet kikövetkeztetni, melyik OP-ről is van szó. Kérésre megkaptuk és mellékletben közöljük a FIT tagok elérhetőségeit, mivel ez sem található meg hivatalos helyen.

Dokumentumtár:

Javaslat: Legyen a honlapon hivatkozás a fejlesztéspolitikai portál (<http://fejlesztéspolitika.gov.hu>) dokumentumtárára a fontosabb dokumentumokkal kapcsolatban, feltéve, hogy ott a legfrissebb anyagok folyamatosan elérhetők.

Eredmény: Ugyan az oldalmenüben van hivatkozás a fejlesztéspolitikai portálra, de a konkrét dokumentumokra már nincs. Jellemzően az NFÜ partnerségi oldalain és az aktuális hírekhez kapcsolódnak elhelyeznek el dokumentumokat, de ezek utólag már nehezen kereshetőek elő. Pl. „Elfogadták a kohéziós rendeleteket” c. hírhez csatoltak azok angol és magyar nyelvű változatán kívül egy igen hasznos összehasonlító elemzést a 2004-6 és a 2007-13 közötti időszakra vonatkozó EU-s elvárásokról. Örömmel láttuk, hogy a főoldalról 3 kattintással elérhető ÚMP partnerségi oldalról letölthetők a CNNy jelentései is.

Az Új Magyarország Programja és az Új Magyarország Fejlesztési Terv társadalmi vitára bocsátott változatai

A 2007-13 közötti időszakban Magyarország számára hozzáférhető EU-támogatások felhasználásának stratégiai tervét rövid időn belül kétszer is társadalmi vitára bocsátotta a kormány. Először 2006. február 28-i ülésén döntött úgy a Fejlesztéspolitikai Kabinet, hogy társadalmi egyeztetésre bocsátja „Az Új Magyarország Programját” (ÚMP). Ezt a dokumentumot munkaanyagként, nyelvi szerkesztés előtti változatban tették hozzáférhetővé az érdeklődők számára.¹ A terv társadalmi vitája több fázisban zajlott. Országos és regionális szintű egyeztetések mellett a Nemzeti Fejlesztési Hivatal részére elektronikus vagy postai úton bárki eljuttathatta véleményét a tervről. A hivatal összesítette a beérkezett véleményeket, hozzászólásokat, és honlapján hozzáférhetővé tette a partnerségi vélemények beépítése után kialakult, továbbfejlesztett anyagot.²

A választások és az azt követő strukturális átalakítások után, a kormány augusztus elsején ismét társadalmi vitára bocsátotta tervét, immár az „Új Magyarország Fejlesztési Terv” (ÚMFT) néven.³ Első ránézésre is látható, hogy a két változat nem azonos. Ez nem feltétlenül probléma, hiszen a tervezés, az egyeztetések nyilván folytatódtak a társadalmi vita két fázisa között. Ahogyan a Nemzetközi Fejlesztési Ügynökség honlapján is olvasható: „...Szakmai, érdekképviseleti, társadalmi szervezetek, a gazdasági, önkormányzati, tudományos és civil szféra képviselői mondták el véleményüket az elmúlt másfél évben arról, hogy hogyan is látják közös jövőnket, közös céljainkat az előttünk álló évtizedben. E javaslatok – melyek az átláthatóság elvének megfelelően letölthetők a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ) honlapjáról – gazdagították, az Európai Unióval folytatott egyeztetések pedig tovább formálták a dokumentumot. Az elmúlt hetek, hónapok egyeztetései során számos kérdést sikerült tisztáznunk, így most egy teljes, immár az uniós források tervezett felosztását is tartalmazó tervezetet bocsátott társadalmi vitára a kormány.”⁴

Az idézetnek megfelelően, rövid elemzésünkben azt próbáljuk áttekinteni, mely kérdéseket sikerült az NFÜ-nek „tisztáznia” az elmúlt hónapokban, hetekben, azaz milyen változások történtek a kormány által társadalmi vitára bocsátott ÚMFT-ben a korábbi, ÚMP néven ismert terv partnerségi egyeztetés utáni változatához képest. Természetesen nem vállalkozunk teljes körű összehasonlításra; mindössze a két terv szerkezetét, a bennük megfogalmazott célokat, stratégiát, a prioritásokat és az

1 Lásd: <http://www.nfh.hu/index.nfh?p=6807&l=&print=0&r=&v=5007562360>

2 Lásd a fenti honlap címen.

3 <http://www.nfh.hu/index.nfh?p=www.nfh.hu/index.nfh?r=&v=umft&l=&p=UMFT&l=&print=0&r=&v=780118753>

4 Lásd a 3. lábjegyzetben idézett honlapcímen.

Operatív Programok struktúráját hasonlítjuk össze. Végezetül, példaként a civil szervezetek számára talán legfontosabb prioritás tartalmi változásait vesszük számba.

Szerkezet

Az ÚMFT logikailag láthatóan összeszedettebb, újragondolt szerkezetű, az egyes részek átrendezése kifejezetten használt a tervnek. A vezetői összefoglaló is fokozza a közérthetőséget. A végrehajtásról szóló rész is bővebb, részletesebb. A vitathatatlan pozitívumok ellenére azonban rögzítenünk kell azt is, hogy a rengeteg szerkezeti változás eredményeképpen nehezen követhetők a tartalmi változások. Az egyes részek, fejezetek, alfejezetek nem feleltethetők meg egymásnak, hiszen több fejezet és alfejezet is más helyre került, de az alfejezeteken belül is történtek változások. A véleményezők szempontjából ez azt eredményezi, hogy az ÚMFT-t az ÚMP-hez képest szinte teljesen új szöveggé kell kezelni, hiszen a komoly átstrukturálás miatt nehezen látható, hogy mi változott a tervben és mi nem.

Helyzetértékelés, átfogó célok, stratégia

A helyzetértékelés és az ehhez kapcsolódó stratégiák tekintetében is jelentős különbségeket találunk. Az ÚMFT-ben a helyzetértékelés lényegesen hangsúlyosabb, részletesebb. Az igazán érdekes azonban a mindkét tervben megtalálható „középtávú makrogazdasági pálya” című rész összehasonlítása. A hangsúlyok itt teljesen mások, ez értelemszerűen visszaköszön majd a célok meghatározásánál is. Az ÚMP a gazdaságpolitika fő céljaként még a modernizációt, a felzárkózást (mind a gazdasági teljesítményeket, mind a foglalkoztatás szintjét, mind pedig az emberek életkörülményeit tekintve) határozza meg, ezzel szemben az ÚMFT már a „makrogazdasági egyensúly helyreállításáról és fenntartásáról” beszél.

Az átfogó célokat tekintve a legszembetűnőbb változás itt az, hogy az ÚMP még négy célt tartalmazott (Versenyképes gazdaság; Megújuló társadalom; Az élhető környezet biztosítása; A területi kohézió megteremtése), az ÚMFT ezzel szemben már csak a foglalkoztatás bővítését és a tartós növekedést említi átfogó fejlesztési célként. Ennek megfelelően el is tűnt az ÚMP-ben még alapvető stratégiaként emlegetett „Kreatív Magyarország stratégiai programja”. Ezt a kifejezést az ÚMFT már nem használja, sőt a „kreatív” szó maga is csak háromszor fordul elő a teljes dokumentumban.

Prioritások

A prioritások tulajdonképpen megfeleltethetők egymásnak a két tervben: mindkét dokumentum 6-6 prioritást tartalmaz. Jól látható, hogy az ÚMFT célratörőbb, kissé szűkebb megfogalmazásokat használ.

ÚMP	ÚMFT
1. a versenyképesség javítása	1. gazdaságfejlesztés
2. az elérhetőség javítása	2. közlekedésfejlesztés
3. az emberi erőforrások fejlesztése	3. társadalmi megújulás
4. a környezet fejlesztése	4. környezeti és energetikai fejlesztés
5. a területfejlesztés	5. területfejlesztés
6. a kormányzás hatékonyságának növe- lése és az információs társadalom kiteljesítése, a Nemzeti Akcióprog- ramban vállalt reformok támogatása	6. államreform

Operatív Programok

Az OP-k száma nőtt, és egyes programok neve is megváltozott. Láthatóan itt zajlik a legintenzívebb „egyeztetés”: három hónap alatt elég látványosan változott lista. A régiók külön programokat kaptak, így egy központi helyett hat régiós OP lett, a Közép-magyarországi Regionális Operatív Program ugyanis már az ÚMP-ben is szerepelt.⁵ A „Környezet-, víz- és természetvédelem, energia” OP „Környezet- és Energiafejlesztési” OP-vé alakult, az „Igazgatási rendszer korszerűsítése és az információs társadalom kiteljesítése” OP helyét kettő vette át: Közigazgatás Megújítása OP, Közzolgáltatások Korszerűsítése OP. Plusz egy program került a tervbe „Végrehajtás-támogatási OP” néven. A két tervben bemutatott OP struktúra között az is jelentős változás, hogy az ÚMFT már tartalmazza az „indikatív pénzügyi felosztási tervet” is.

Az operatív programok névváltozatait és rövidítéseit a mellékletben táblázatban közöljük.

Az „Emberi erőforrások fejlesztése” és a „Társadalmi megújulás” prioritás összehasonlítása

A prioritás neve és tartalma is változott a három hónap alatt. Bár mindkét tervben 2-2 OP tartozik a prioritáshoz, azok tartalma és hangsúlyai már eltérőek. Az ÚMP-ben a prioritás alatt számos ún. „prioritási tengely” található. Az EMEROP prioritási tengelyei a következők: a foglalkoztathatóság javítása; alkalmazkodás a változásokhoz; az oktatási rendszer társadalmi-gazdasági igényekhez való rugalmas alkal-

5 Bár az ÚMP-ben érdekes módon a regionális OP-k helyzete nem teljesen egyértelmű: az OP struktúrában nem szerepelnek önállóan, de a „Regionális Operatív Programok intézményi feltételei” című fejezetben igen.

mazkodásának erősítése; az oktatás, képzés eredményességének és hatékonyságának növelése, a hozzáférés javítása, az esélyteremtés erősítése; az oktatási és képzési rendszerek szerepének erősítése az innovációs potenciál fejlesztésével; a hátrányos helyzetű emberek társadalmi befogadásának erősítése, a közösségek önszerveződő és innovációs képességének növelése, az állampolgári öntudat és a tolerancia erősítése, KMR. Az ÚMFT-ben az első öt tengely még nagyjából azonos címmel megtalálható, de az utolsó három prioritási tengely (a hátrányos helyzetű emberek társadalmi befogadásának erősítése, a közösségek önszerveződő és innovációs képességének növelése, az állampolgári öntudat és a tolerancia erősítése, KMR) az ÚMFT-ben már egy összevont, „társadalmi részvétel és befogadás” című alfejezetként szerepel. Ennek megfelelően a tartalmi elemek kidolgozottsága, konkrétsága is csökkent. A TIOP prioritási tengelyei is változtak, eltűnt például a „társadalmi befogadást és részvételt támogató infrastruktúra fejlesztése”, mint önálló rész.

Nyilvánvaló, hogy az operatív programok végleges változatának elkészítésekor minden szónak hangsúlyos szerepe lesz, hivatkozásként, kapaszkodóként szolgálnak a majdani pályázati programok kidolgozásához. Ezért érezzük jelentős változásnak, hogy az ÚMFT-ből eltűntek olyan kifejezések, hivatkozások, mint a „civil öntudat”, „demokratikus részvétel”, „demokratikus magatartásformák”, a „fogyasztók és ellátottak védelmének és jobbiztonságának erősítése”, a „vállalkozások társadalmi felelősségvállalásának fokozása”, vagy a „civil szervezetek megerősítése, kapacitásuk bővítése”, illetve a „helyi közösségfejlesztési programok támogatása”.

Összegzés

Rövid elemzésünkben a 2006. tavaszán társadalmi vitára bocsátott ÚMP partneri véleményekkel kiegészített változatát és a 2006. augusztusában társadalmi vitára bocsátott ÚMFT-t hasonlítottuk össze vázlatosan. Következtetésünk az, hogy a két, három hónap különbséggel megjelent verzió – a nyelvi szerkesztést nem számítva is – jelentősen eltér egymástól (a két fázis között nevében, szerkezetében és tartalmában is változott a terv). Ez valószínűleg nem erősítette a társadalmi partnerek motivációját, és nem könnyítette meg a társadalmi vitában részt venni szándékozók helyzetét, hiszen egyrészt az új változat véleményezéséhez háromszoros energia kellett (a régi és az új verzió ismerete, plusz a változások azonosítása az előző fázishoz képest), ráadásul a tervben jelentős tartalmi változások is történtek. Ezt viszont lényegében csak megállapíthatták a társadalmi partnerek - csüggedten, esetleg tiltakozva vagy éppen éppentúton.

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv 2006. augusztus elején társadalmi vitára bocsátott 2. olvasatának és a 2006. október 10-én az Országgyűlés elé terjesztett 3. olvasatának összevetése

A kormány 2006 augusztusa elején bocsátott társadalmi vitára – immár másodszor – az Új Magyarország Fejlesztési Tervet, ezúttal annak ún. második olvasatát. A társadalmi vita – amely elektronikus úton, írásos véleményezés formájában illetve fórumok révén zajlott – augusztus 1-én kezdődött, írásos véleményeket szeptember 4-ig lehetett beküldeni. A társadalmi vita hivatalosan 2006. szeptember 20-án zárult így lényegében mintegy 6 hét állt a közvélemény rendelkezésére. Ezt követően 2006. október 10-én a Kormány az Országgyűlés elé terjesztette a hivatalosan a beérkezett társadalmi vélemények figyelembevételével átdolgozott ÚMFT-t, harmadik olvasat néven. Jelen elemzésünk célja, hogy megvizsgáljuk, mennyiben változott az ÚMFT a társadalmi vita folyamán, illetve mennyiben vették figyelembe a szerkesztők a társadalmi vita során összegyűlt észrevételeket, véleményeket, módosítási javaslatokat.

Bár a szöveg szakmai szempontú, tartalmi elemzése itt és most nem célunk, megjegyezzük, hogy egyes helyeken tartalmi ellentmondást is fel vélünk fedezni az anyagban. Egy ilyen példát megemlítünk. „Az állami kiadások szerkezetének átalakításával hozzá kell járulnia az újraelosztás mértékének csökkenéséhez” – áll a harmadik olvasat 3. oldalán. Majd a 4. oldalon: „és képessé kell tenni az államot arra, hogy a versenyből kimaradók számára szilárd támaszul szolgáljon.”

Szerkezet

A dokumentum szerkezetében alig változott, néhány új alfejezet jelent meg a helyzetelemzésben (Hazánk geopolitikai meghatározottsága, Makrogazdaságunk helyzete, kilátásai, Az ország fejlődését erősen meghatározzák a nemzetközi folyamatok), amelyek elvben segíthetik a célok megalapozását, a reális kép és a fejlesztési szükségletek áttekintését. Aggudalomra ad azonban okot, hogy a Végrehajtási folyamatok” című fejezetből kikerült a 6.4. „Funkció- és feladatelhatárolás, a projektkiválasztás mechanizmusa” alfejezet, amely legalább szándék szintjén tartalmazta a világos elhatárolási elveket.

A fentiek miatt nem látjuk szükségét annak, hogy a dokumentum prioritásokkal foglalkozó fejezeteit külön elemezzük.

A dokumentum tartalma – Általános észrevételek

A két olvasat közötti különbségekről általánosságban elmondható, hogy a változások nagy többsége nyelvi jellegű. Ezekon túlmenően néhány helyen a felsorolások sorrendje változott.

A tartalmi jellegű változások alapvetően három típusba sorolhatók. Egyrészt a harmadik olvasat szerzői már jobban ügyeltek a dokumentum koherenciájának bemutatására, és e célból a prioritásokat indokló és az azok közötti összefüggéseket ismertető, illetve az OP-k kapcsolatát jelző bekezdéseket illesztettek az anyagba, illetve rendszeres a hivatkozás más hazai és uniós stratégiákra, tervekre. Másrészt megfigyelhető, hogy a megfogalmazások terén elsősorban gazdasági érdekek mentén és esélyegyenlőségi szempontból változott az anyag, illetve hangsúlyosabb a hátrányos helyzetű térségek és fejlesztési pólusok kiemelése. E módosítások esetében azonban felmerül a kérdés, hogy azok mennyiben érvényesülnek majd a forrásmegosztás terén, azaz mennyiben befolyásolják a támogatható célok forráshoz jutási esélyeit. Ezt a kérdést a stratégia elemzésénél részletesebben megvilágítjuk. A változások harmadik típusa szerkezeti jellegű, de tartalmi, súlyponti kérdéseket is felvet: ezekben az esetekben több beavatkozás-csoportot vontak össze a szerkesztők. Ez különösen a 3. prioritáson belül volt jellemző.

A dokumentum tartalma – Részletes észrevételek

A harmadik olvasat elejére politikai indíttatású, a kormányprogramhoz illeszkedő indoklás került. Ez a szöveg részben kiegészíti, részben felülírja a második olvasat elején szereplő szöveget, és fontos elemeket mellőz abból. Így például a harmadik olvasatból hiányoznak a forrásfelhasználás „világos és hatékony” elvei (rugalmasság és kiszámíthatóság, kiegészítő jelleg, fenntarthatóság, átláthatóság és számonkérhetőség, munkahely-teremtés, hazai beruházások) – mintha azokat már nem tartaná szem előtt a kormány.

Már a *Vezetői összefoglalóban* új elemként jelenik meg a prioritások összefüggésének egy bekezdésnyi magyarázata a 11. oldalon. Ugyanebből a fejezetből kitűnik, hogy az operatív programok közötti forrásmegosztás változatlan maradt, illetve az Országgyűlés elé is finanszírozási sávokkal – azaz nem fix, véglegesített arányokkal – terjesztette a Kormány az ÚMFT-t. Ezzel a kormány tulajdonképpen – amellett, hogy ez a változat nem alkalmas egy költségvetési vonzatú döntés meghozatalára – meg is tévesztette a közvéleményt, amelyet azzal biztatott, hogy a forrásmegosztás arányaira is hatással lehet a társadalmi vita. Az egyértelműség ezen hiánya azért ad okot az aggodalomra – mint azt már fent és a későbbiekben is jelezzük – mert nem világos, hogy a beavatkozás-csoportok tartalmának bővítése vagy beavatkozás-csoportok összevonása esetén az adott csoport számíthat-e több forrásra vagy a kibővült kedvezményezett körnek ugyanakkora kereten kell-e megosztoznia.

A Bevezetésben szerepel az ÚMFT társadalmi egyeztetéséről szóló fejezet, amelybe beillesztettek egy bekezdésnyi részletes leírást a társadalmi vita második köréről is (2006. augusztus – szeptemberi). *A Mellékletbe* bekerült egy lista a bevont főbb partnerekről, és egy jelzés az OP-k tervezett társadalmi vitájáról. Új bekezdésekben jelzik a szerzők a társadalmi vélemények főbb megállapításait, hangsúlyos javaslatait, majd megállapítják, hogy „e konzultáció eredményei beépültek a stratégiába.” Az alábbiakban – mint már jeleztük – ezt vizsgáljuk meg.

A stratégia megalapozása

Az egyensúlyteremtés mint makrogazdasági cél nem változott, a különbség abban áll, hogy az új változat nem szögezi le, hogy az „csak fenntartható fejlődési pályán érhető el” (2.olvasat, 15. o.).

A helyzetelemzés megállapításai gyakorlatilag nem változtak, néhány megfogalmazásbeli újdonság, illetve az adatok, táblázatok frissítése figyelhető meg. Néhány új megállapítás tekinthető jelentősebb tartalmi változásnak, amelyekkel kiegészülve a helyzetelemzés kicsit alaposabb, teljesebb képet fest.

Öröndetes az a két új bekezdés a 2. fejezet végén, amely a horizontális elvek erőteljesebb érvényesítésére és a leghátrányosabb célcsoportok helyzetbe hozására helyez nagyobb hangsúlyt.

A stratégia meghatározása

Új megfogalmazás a stratégiai céloknál, hogy alapvetésként, motivációként a „komplex – környezeti, szellemi, kulturális, demográfiai és gazdasági – fejlődést és ezáltal a nemzetközi versenyképesség erősítését” határozza meg, ezzel kiegészítve a második olvasat szerinti szöveget. Az átfogó célok tekintetében erőteljesebb a hivatkozás a lisszaboni Nemzeti Akcióprogramra. Az átfogó célok nem változtak, azonban indikátoraik kidolgozottabbak, számszerűsítettek, és megjelent a Human Development Index.

A foglalkoztatás bővítése terén hangsúlyosabb „a munkaerő-piaci rugalmasság és a biztonság” és a szociális partnerekkel való együttműködés. A munkahelyteremtést azonban elsősorban a hátrányos helyzetű térségeknél tartja szükségesnek – ez a korlátozás a második olvasatban még nem szerepelt.

Horizontális politikák

A horizontális politikák esetében az azokat megalapozó hivatkozások lettek pontosabbak, illetve nagyobb hangsúlyt kap az esélyegyenlőség, beleértve a nők és férfiak egyenlő bánásmódjának követelményét.

Itt a fenntarthatóság környezeti szempontjának kifejtésénél csekély mértékben javult az anyag szemlélete: immár „egészséges, biztonságos környezetről” beszél, szempontként kezeli a környezet megőrzését, és integrálja a felhasználó/szennyező fizet elvét. Változatlanul hiányzik azonban az anyagból a számos civil véleményben követelt környezeti szemléletformálás.

A harmadik olvasat már pontosabban fogalmaz a tekintetben, hogy az ÚMFT-re, illetve az operatív programokra milyen szintű környezeti elemzés, ill. vizsgálat készül. Igaz, a jogszabályokkal ellentétes, hogy az ÚMFT-re vonatkozóan nem végeznek környezeti vizsgálatot, csupán környezeti „értékelést”, azonban így legalább a megfogalmazás pontos.

Az anyag nevesíti a megelőzést, nagyobb hangsúlyt helyez erre és az egészséges életmódra való nevelésre.

A társadalmi biztonság fogalmát alapjaiban átdolgozták, bizonyos szempontból tágították, másrészt pontosították (a horizontális szemlélet és együttműködés helyett a demokratikus normákra és alapvető jogokra, az erőszak visszaszorítására koncentrálnak).

A gazdasági fenntarthatóság fogalma nem változott. Az indikátorok körét bővítették, pontosították, többségükhez számszerűsített célokat rendeltek. Több kohéziós társadalmi indikátor átkerült a fenntarthatóság társadalmi indikátorai közé.

A területi kohézió (3.1.4.2.) a régiók közötti együttműködés céljával bővült. A „horizontális térhasználati elvek” között megjelenik a kis- és középvárosok tér-szervező ereje.

Az esélyegyenlőség elvének értelmezése kibővült az egyenlőtlenségek okainak felszámolásával és a *gender mainstreaming* fogalmának kibontásával.

Prioritások

E fejezet részletes elemzésébe nem bocsátkoznánk, mivel e fejezet a tervezési, egyeztetési folyamatot kevésbé érinti.

Csak annyit jegyzünk meg, hogy a 3.2. „A célokhoz kapcsolódó **tematikus és területi prioritások**” közé a harmadik olvasatba beillesztettek egy bekezdést „Integrált, komplex megközelítés, zászlóshajó-projektek” címmel, amely a 7. mellékletre utal, ahol megtalálhatók a zászlóshajó projektek által érintett területek – ez új eleme a mellékletnek is.

Intézményrendszer

E fejezet (6.) tervezete gyakorlatilag változatlan, egy-két elnevezésbeli módosítás történt, illetve egy-egy felsorolás elemeinek átrangsorolása, ami formai változásnak tekinthető.

A monitoring bizottságok összetételét kiegészítették az Országos Érdekegyeztető Tanács delegáltjával, az esélyegyenlőségi delegáltak körét bővítették, a fogalmakat pontosították. A környezetvédők delegáltja esetében viszont még a nyelvi és logikai hibát sem javították (ti. „egy környezetvédelmi civil szervezet delegált képviselője” helyett „a környezetvédelmi civil szervezetek egy delegált képviselője” lenne helyes).

A regionális OP-k intézményi feltételeit tárgyaló alfejezetből (6.1.7.) eltűnt az operatív programok kidolgozásáért és a döntések előkészítéséért való felelősség intézmények közötti világos megosztására vonatkozó rész. Az ellenőrző hatóság függetlenségét azonban precízebben meghatározza, biztosítja a harmadik olvasat. A végrehajtási folyamatok (6.2.) alapelveit tekintve fontos újdonság, hogy „a horizontális politikák érvényesítése céljából a társadalmi partnerek bevonásával projekttypusokként útmutatókat” terveznek készíteni.

Az indikátortáblába egy új indikátorcsoporttal bővült: A munkaerő-piaci és társadalmi hátrányok átörökítésének megelőzése.

A 7. sz. mellékletben új elem a „Komplex programok és zászlóshajó projektek” alcím és azon területek felsorolása, amelyekben zászlóshajó projekteket terveznek végrehajtani.

Összegzés

Az ÚMFT második körös társadalmi vita előtti és utáni változatát összevetve összességében elmondhatjuk, hogy a harmadik olvasat bevezetője szerint is nagy számban beérkezett vélemények tömegéhez képest vajmi keveset változott az anyag, és a változások nagy része nem tartalmi, csupán nyelvi vagy formai jellegű. Ez megkérdőjelezi azt, hogy mennyiben vette komolyan a kormányzat a társadalmi vitát, és azon keresztül magukat a társadalmi partnereket. A dokumentum hangsúlyai ugyanis ugyanazok maradtak, tehát egyértelmű, hogy a saját – a kormányprogramban is deklarált – elképzeléseit követte a kormány a dokumentum véglegesítésénél, nem engedve utat – valószínűleg még a megfontolás szintjén sem – az esetlegesen eltérő irányultságú, más gazdasági fejlődési utat szorgalmazó véleményeknek. Ugyanakkor a dokumentum korábbi struktúráját megtöltő tartalom valamelyest egységesebb lett. Néhány ponton igyekeztek beilleszteni egy-egy saját koncepciójukhoz is illeszkedő partneri véleményt. Mivel azonban a forrásmegosztásról nem mellékeltek ehhez az olvasathoz friss táblázatot, nem tudható, hogy a kevés üdvözlendő módosítás mennyiben fog érvényesülni a megvalósítás során vagy marad a szép szavak szintjén, elsikkadva a vállalatok (már nemcsak KKV-k) és a közlekedés támogatásának túlsúlya mellett.

A Fórum jegyzőkönyvekről

Új műfajként alkalmazta a kormányzat az ÚMFT „társadalmosítása” során az ágazati (gazdasági versenyképesség, közlekedés, államreform, humán területek, területfejlesztés és turizmus, környezetvédelem és energetika) és regionális egyeztető fórumok intézményét. Az egyeztetések menetrendjét, majd civil kérésre a meghívottak listáját is, valamint, hogy az Országos Területfejlesztési Tanács, az Országos Környezetvédelmi Tanács, az Országos Érdekegyeztető Tanács, a Gazdasági és Szociális Tanács és a Magyar Tudományos Akadémia mikor tárgyalja az ÚMFT-t, a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség nyilvánosságra hozta a honlapján. Az ágazati egyeztetésekre egyébként általában az adott ágazatban tevékenykedő nagyobb gazdasági érdekképviselők és civil szervezetek kaptak meghívást – minden szervezet 1-1 fórumra –, de ezen túl is volt lehetőség a rendezvényekre való bejelentkezésre. A fórumokról szerkesztett jegyzőkönyvek készültek, melyek szintén felkerültek az NFÜ honlapjára.

Bár ez az eljárás több szempontból is üdvözölhető, egy tényező mégis aggodalomra ad okot. A jegyzőkönyvek ugyanis nem teljeseek, helyenként fontos, érdemi elhangzott információk hiányoznak belőlük. Az ilyen – véletlen vagy szándékos – hiányosságok alkalmasak lehetnek a közvélemény – különösen a fórumokon részt nem vettek – félrevezetésére. Alább néhány példa a jelzett hiányosságokra.

Az OTT ülésén a napirenddel kapcsolatban elhangzottakból nem írták le Bajnai Gordon kormánybiztos kérdésekre és felvetésekre adott válaszainak kétharmadát.

A humán ágazati egyeztető fórum jegyzőkönyvében Bényei Andrásné és Billik István hozzászólása között „hiányos hanganyag” megjegyzés szerepel. A dokumentumból nem derül ki, hogy mennyi idő hiányzik a felvételből, nem szerepel az ez idő alatt hozzászólók neve sem. Ugyanakkor a fórumon résztvettek jegyzetei és elmondása alapján több fontos hozzászólás hangzott el ez idő alatt: többek között Ferge Zsuzsa és Hajtman Ágnes hozzászólása. Ez utóbbi hozzászólást azért is emeljük ki, mert egy több rendezvényen átívelő véleménycsere részét képezi, amelyet a jegyzőkönyvek csak részlegesen rögzítenek. Az eset a következő:

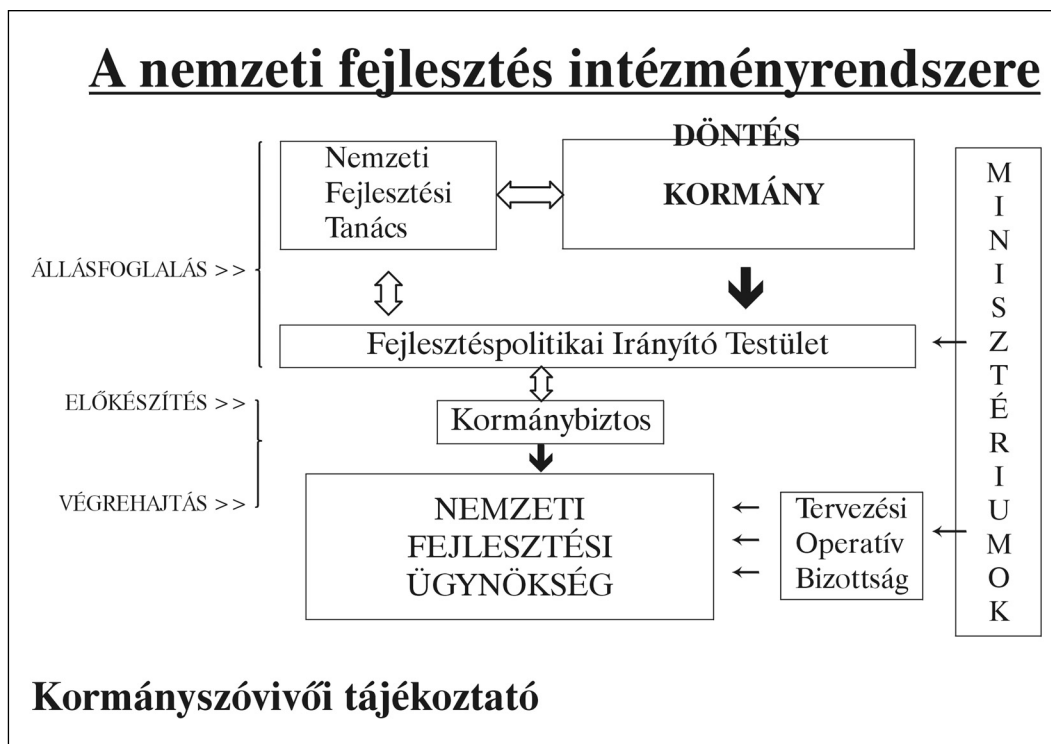
Az OKT ülésén a Tanács három oldala külön-külön ismertette álláspontját. Ezt az ott készült jegyzőkönyv viszonylag pontosan tartalmazza. A Tanács ülését követően Bajnai Gordon átment a humán ágazati egyeztető fórumra, amelyen a résztvevők tanúsága szerint megjegyezte, hogy az OKT-n az hangzott el, miszerint a környezetvédők több infrastrukturális fejlesztést akarnának. Ezt a megjegyzést, illetve Hajtman Ágnes erre adott válaszát – melyben elmondta, hogy ez azért nem valószínű, mert legalábbis a zöld civil oldal írásos állásfoglalásában ennek ellenkezőjét hangsúlyozza – nem rögzíti a humán fórum jegyzőkönyve. Ezt követően ezt az esetet – még a jegyzőkönyvet nem ismerve – Dönsz Teodóra szóvá tette a két nappal későbbi, környezetvédelmi és energetikai ágazati egyeztető fórumon. Felszólalását és Bajnai Gordon arra adott válaszát ennek a fórumnak a jegyzőkönyve tartalmazza. Ez a jegyzőkönyvi bejegyzés az előzmények ismerete (és jegyzőkönyvi rögzítése) nélkül egyrészt nem értelmezhető, másrészt – mint fent jeleztük – alkalmas lehet a közvélemény megtévesztésére (ez esetben a környezetvédők rossz színben való feltüntetésére, ti. mintha azok nem mondanának igazat).

A fentihez hasonló esetek elkerülése érdekében az OP-król szóló jövőbeni fórumokra és más, a kormányzat és civilek részvételével zajló rendezvényekre nézve javasoljuk a következőket:

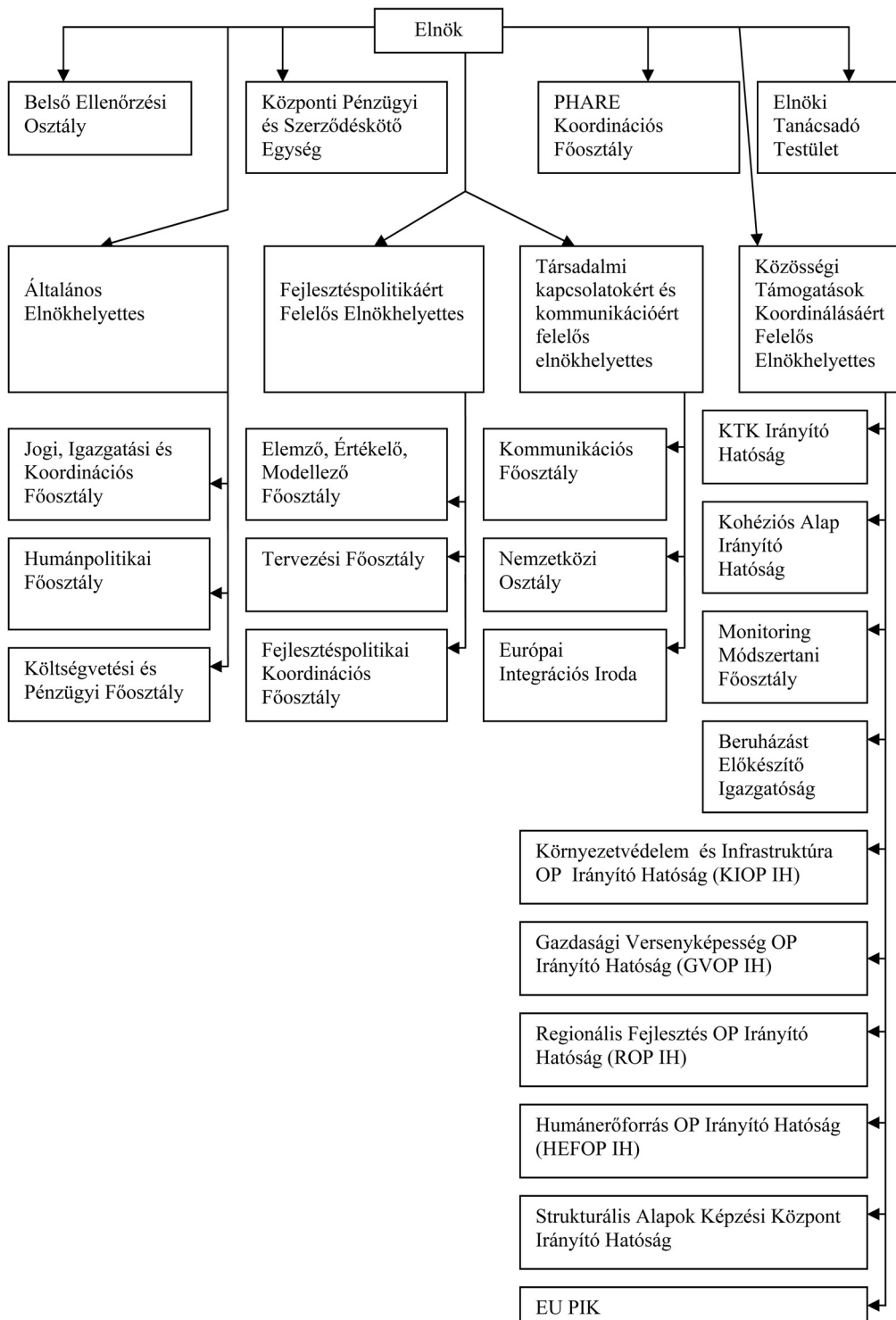
- 1.) *A fórumokon ne csak technikai rögzítésre hagyatkozzon a kormányzat, mivel a technika meghibásodhat vagy más probléma léphet fel, ami miatt nem lesz teljes az anyag, hanem gyorsírók is jegyezzék le az elhangzottakat. A hanganyag és a gyorsírók jegyzeteiből teljes értékű jegyzőkönyv készíthető.*
- 2.) *A fórumokról készült emlékeztetőket, jegyzőkönyveket a véglegesítés előtt jegyeztessék ellen a kormányzat és a résztvevő civil oldal egy-egy képviselőjével.*

Mellékletek

1. A nemzeti fejlesztés intézményrendszere

**NEMZETI FEJLESZTÉSI ÜGYNÖKSÉG
SZERVEZETI ÁBRA**

A Nemzeti Fejlesztési Tanács (NFT) - a Kormány tanácsadó testülete

Az NFT feladata:

Nemzeti Fejlesztési Tanács értékeli a fejlesztéspolitikai célok megvalósulását, nyomon követi az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióban, valamint a Nemzeti Fejlesztési Tervben rögzített célok teljesülését és az EU fejlesztési irányelvek érvényesülését és összhangját, javaslatot tehet a Kormány részére fejlesztési tervek módosítására.

Az NFT összetétele:

Elnöke a miniszterelnök: **Gyurcsány Ferenc**

Alelnöke a FIT alelnöke: **Magyar Bálint**

Tagjai:

A regionális fejlesztési tanácsok összesen 7 képviselője:

Szabó György (Észak-magyarországi RFT),

Dr. Kékes Ferenc (Dél-dunántúli RFT),

Dr. Balogh László (Dél-alföldi RFT),

Markó Péter (Nyugat-dunántúli RFT),

Szabó Imre (Közép-magyarországi RFT),

Gazda László (Észak-alföldi RFT),

Agócs István (Közép-dunántúli RFT)

A Gazdasági és Szociális Tanács által delegált 7 személy:

Dr. Borsik János (Autonóm Szakszervezetek Szövetsége)

Demjén Sándor (Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége)

Dr. Halm Tamás (Gazdasági és Szociális Tanács)

Dr. Herczog Mária (Gazdasági és Szociális Tanács Állandó Bizottság)

Dr. Szabó Endre (Gazdasági és Szociális Tanács)

Dr. Tóth V. János (Ipari Parkok Egyesülete)

Dr. Vizi E. Szilveszter akadémikus (Magyar Tudományos Akadémia)

A fejlesztéspolitika horizontális céljait képviselő, kiváló szakemberek közül a miniszterelnök által felkért 5 személy:

Rechnitzer János professzor (MTA RKK Nyugat-Magyarországi Tudományos Intézet)

Láng István akadémikus (MTA Könyvtára)

Detrekői Ákos akadémikus

Chikán Attila professzor (Corvinus Egyetem)

Kemény István szociológus

Állandó meghívottak: a **miniszterek**, illetve a **Fejlesztéspolitikai Irányító Testület** tagjai.

Az NFT működése:

A Nemzeti Fejlesztési Tanács évente háromszor ülésezik, szükség szerint gyakrabban is összehívható. Az üléseket a Nemzeti Fejlesztési Tanács elnöke hívja össze. A Nemzeti Fejlesztési Tanács működésével kapcsolatos titkársági feladatokat a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség látja el.

A Fejlesztéspolitikai Irányító Testület FIT – a Kormány javaslattevő, véleményező, döntéselőkészítő és koordináló szerve.

A FIT feladatai:

A FIT javaslatot dolgoz ki, állást foglal a Kormány számára a hosszú- és középtávú fejlesztési és tervezési feladatokról, az Európai Unió pénzügyi támogatásainak igénybeviteléhez szükséges tervekről, az operatív programokról, a támogatások felhasználásához szükséges intézményrendszer kialakításáról, valamint e témakörben indokolt szabályozásról.

A FIT tagjai: az operatív programok monitoring bizottságainak elnökei és Bajnai Gordon, a fejlesztéspolitikáért felelős kormánybiztos. (Neveik és elérhetőségeik a következő oldalon olvashatók.)

- elnöke: **Gyurcsány Ferenc** (miniszterelnök)
- alelnöke: **Magyar Bálint** (a FIT tagjai közül a miniszterelnök által felkért személy)
- állandó meghívott: **dr. Drakovics Tibor**, az államreformért felelős kormánybiztos.

A FIT működése:

A FIT ügyrendjét és munkatervét maga állapítja meg. A FIT ülésére meg kell hívni a Kormány azon tagjait, akiknek feladatkörét, hatáskörét a tárgyalandó előterjesztés, illetőleg napirendi pont érinti. A FIT ülésére az elnök más személyeket is meghívhat. A FIT működésének feltételeiről, valamint titkársági és ügyviteli feladatainak ellátásáról az NFÜ gondoskodik.

A FIT tagjainak elérhetőségei:

Név	Telefon	Fax	E-mail	postacím
Bajnai Gordon	441 7863	441 7862	Bajnai.Gordon@meh.hu	1133 Bp. Pozsonyi út 56.
Magyar Bálint	441 3533		Balint.Magyar@Meh.hu	1055 Bp. Kossuth tér 2-4 I.em 7.
Baja Ferenc	441 3625	441 3522	Ferenc.Baja@Meh.hu	1055 Bp. Kossuth tér 2-4 I.em 48.
Burány Sándor	441 3603	441 3602	Sandor.Burany@meh.hu	1055 Bp. Kossuth tér 2-4 I.em. 1.
dr. Kolber István	441 3573	441 3572	kolber.istvan@meh.hu	1055 Bp. Kossuth tér 2-4. I.em. 43.
dr. Németh Imre	441 3143	441 3142	Imre.nemeth@meh.hu	1055 Bp. Kossuth tér 2-4. Iem 54.

Tervezési Operatív Bizottság - TOB

A TOB feladata:

A II. Nemzeti Fejlesztési Terv és az operatív programokhoz kapcsolódó tervezési, a végrehajtást nyomon követő és értékelő tevékenység megalapozása, a minisztériumokban történő tervezési tevékenység összehangolása, koordinálása.

A TOB összetétele:

Elnöke a fejlesztéspolitikáért felelős kormánybiztos: Bajnai Gordon

Tagjai:

- a minisztériumok ágazati tervezéssel, stratégia-alkotással foglalkozó szakértői,
- az NFÜ fejlesztéspolitikáért felelős vezetője és az Ügynökség által delegált szakértő(k),
- a Pénzügyminisztérium képviselője,
- az irányító hatóságok vezetői.

Operatív Program Tervezési Koordinációs Bizottság – OPTKB

Az OPTKB feladata:

A TOB albizottságaként a II. Nemzeti Fejlesztési Tervhez kapcsolódó egy-egy operatív program elkészítése.

Az OPTKB összetétele:

Vezetője az irányító hatóság vezetője

Tagjai:

- az adott operatív programban érintett ágazatért felelős minisztérium vagy minisztériumok delegált képviselője, illetőleg képviselői,
- a Pénzügyminisztérium képviselője,
- a FIT által delegált FIT tag.

Az OPTKB szükség szerint külső szakértőt is meghívhat.

A TOB és az OPTKB működése:

Az NFÜ látja el a TOB, illetőleg az OPTKB működésével kapcsolatos titkársági feladatokat.

2. Rövidítések jegyzéke

Megpróbáltuk összegyűjteni a sok-sok rövidítést, melyekkel a fejlesztéspolitika kapcsán találkozhatunk. Alapvetően az ABC-sorrendet követtük, kivéve az operatív programokat, melyek nevei és rövidítései külön táblázatba kerültek.

3Sz	Szociális Szakmai Szövetség (a CNNy tagja)
CE, CEF	Civil Egyeztető Fórum
CNNy	Civilek a Nemzeti Fejlesztési Terv Nyilvánosságáért
EMVA	Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap
ERFA	Európai Regionális Fejlesztési Alap
ESZA	Európai Szociális Alap
EU	Európai Unió
FIT	Fejlesztéspolitikai Irányító Testület
FÖK	Független Ökológiai Központ (a CNNy tagja)
FFS	Fenntartható Fejlődés Stratégia
FFNS	Fenntartható Fejlődés Nemzeti Stratégia
FKTB	Fejlesztéspolitikai Koordinációs Tárcaközi Bizottság
FVM	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium
GSZT	Gazdasági és Szociális Tanács
IH	Irányító Hatóság
KA	Kohéziós Alap
KMR	Közép-magyarországi Régió
KvVM	Környezetvédelmi Minisztérium
KSZ	Közreműködő Szervezetek
MTA	Magyar Tudományos Akadémia
MTRFH	Magyar Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatal (később OTH)
MTVSZ	Magyar Természetvédők Szövetsége (a CNNy tagja)
NAP	Nemzeti Akcióprogram (Lisszaboni Stratégia)
NAVST	Nemzeti Agrár és Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (új neve: ÚMVST)
NAVST	Nemzeti Agrár és Vidékfejlesztési Terv
NIOK	Nonprofit Információs és Oktató Központ (a CNNy tagja)
NOSZA	Nonprofit Szektor Analízis program (a CNNy tagja)
NFH	Nemzeti Fejlesztési Hivatal (utódja az NFÜ)
NFT	1. Nemzeti Fejlesztési Terv; 2. Nemzeti Fejlesztési Tanács
NFÜ	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (elődje az NFH)
NKP-II.	2. Nemzeti Környezetvédelmi Program (200)
NOSZA	Nonprofit Szektor Analízis program (a CNNy tagja)
NSRK	Nemzeti Stratégiai Referenciakeret, a II. Nemzeti Fejlesztési Tervnek megfelelő EU-s elnevezés
OFK	Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió
OGY	Országgyűlés
OKT	Országos Környezetvédelmi Tanács
OP	Operatív Program (Rövidítések külön táblázatban)

OPTKB	Operatív Program Tervezési Koordinációs Bizottság
OTCEF	Országos Területfejlesztési Civil Egyeztető Fórum
OTH	Országos Területfejlesztési Hivatal (korábban MTRFH, feladatait az ÖTM vette át)
OTT	Országos Területfejlesztési Tanács
ÖTM	Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium (Az OTH feladatait is átvette)
PIK	Pályázati Információs Központ
PkD	Programkiegészítő dokumentum
SA	Strukturális Alapok (ERFA és ESZA)
SKV	Stratégiai Környezeti Vizsgálat
TA, TS	Technical Assistance, technikai segítségnyújtás
TOB	Tervezési Operatív Bizottság
TPKF	Területpolitikai Koordinációs Fórum
ÚMFT	Új Magyarország Fejlesztési Terv (az NSRK neve 2006. nyarától)
ÚMP	Új Magyarország Program (az NSRK neve 2006. tavaszán, később ÚMFT)
ÚMVST	Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (korábban NAVST)
VÁTI Kht.	VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Közhasznú Társaság

3. Aktuális jogszabályok

EU-s rendeletek:

A TANÁCS 1083/2006/EK RENDELETE (2006. július 11.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1260/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1082/2006/EK RENDELETE (2006. július 5.) az európai területi együttműködési csoportosulásról

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1080/2006/EK RENDELETE (2006. július 5.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és az 1783/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1081/2006/EK RENDELETE (2006. július 5.) az Európai Szociális Alapról és az 1784/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

A TANÁCS 1084/2006/EK RENDELETE (2006. július 11.) a Kohéziós Alap létrehozásáról és az 1164/94/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

Hazai jogszabályok:

130/2006. (VI. 15.) Korm. rendelet a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségről

11/2006. (MK 120.) MeHVM utasítás a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Szervezeti és Működési Szabályzatának kiadásáról

1064/2006. (VI. 29.) Korm. határozat a Nemzeti Fejlesztési Tanács létrehozásáról

1065/2006. (VI. 29.) Korm. határozat a fejlesztéspolitika megvalósításával összefüggő egyes szervezeti kérdésekről

211/2006. (X. 20.) Korm. rendelet az EU Költségvetéséből 2007-től támogatandó egyedi projektek és komplex fejlesztések előkészítéséhez szükséges decentralizált forrás felhasználásáról

1103/2006. (X. 30.) Korm. határozat az Új Magyarország Fejlesztési Terv elfogadásáról

4. Hasznos honlapok:

Kormányzati portálok:

www.fejlesztéspolitika.gov.hu

Az NFÜ tervezői által működtetett fejlesztéspolitikai portál.

www.magyarorszag.hu

A kormányzati portál: jogszabálykereső, hivatalkereső, hírek, stb.

www.nfu.gov.hu vagy www.nfh.hu

A Nemzeti Fejlesztési ügynökség honlapja.

www.parlament.hu vagy www.mkogy.hu

Parlamenti Információs Rendszer

www.pik.gov.hu

A Pályázati Információs Központ honlapja

Civil portálok:

www.cnn.hu

A CNNy honlapja

www.jogalkotas.hu

NOSZA projektje a nyitott jogalkotásért

www.nonprofit.hu

A NIOK honlapján rendszeresen megtalálhatók a közös civil vélemények

Jegyzetek:

Jegyzetek: